

Kelly Shannon

Shifting Gears *Western to Asian or Asian to Global?*

*Western: The city no longer exists, except
as a cultural ghost for tourists.*

Marshall McLuhan, 1967

*Asian: Of the 23 global mega-urban corridors with
over 15 million inhabitants, 15 are located in Asia.*

World Bank, 2000

*Global: Modern history equals urbanisation
of the countryside.*

Karl Marx, 1848

In een andere versnelling *Van westers naar Aziatisch of van Aziatisch naar mondiaal?*

*Westers: De stad bestaat niet meer, behalve als
culturele geestesverschijning voor toeristen.*

Marshall McLuhan, 1967

*Aziatisch: Van de 23 megasteden met meer dan
15 miljoen inwoners, bevinden zich er 15 in Azië.*

Wereldbank, 2000

*Mondiaal: De moderne geschiedenis staat gelijk aan
de verstedelijking van het platteland.*

Karl Marx, 1848

86

Power-towers (fotophoto: Mapoffice)

Displaced Hype and Presumptive Labelling

'You can get an outline of a country from its airport. Jan Smuts in Johannesburg was a monument to Apartheid, a traffic system that streamed from international unity into ethnic difference through gates and tunnels: gates and tunnels that resonate with those of the stadiums where political prisoners have been held, from Shanghai to Santiago. Heathrow in London says a lot about England's "muddle through" approach to long term thinking. Charles de Gaulle in Paris speaks volumes of Gallic logic and focus. Kingsford Smith in Sydney says everything about Australia's tenuous grip on big ideas (something that Burley Griffin and Utzon learned in a harder way). Long before you reach the city, Bangkok Airport teaches about the role of the military in its economy, about the intensity of its hybridisation – a message that is then reinforced both by V8 engines on poles powering traditional hulls through the canals and by the distribution of the elements of a cathedral up and down a hotel tower. Bombay Airport used to introduce you to all of India's poverty before releasing you into the glory of its high Victorian institutions, its modernist esplanade. And what message does the total symmetry of Singapore's Changi arrival halls convey? That you are in for a free for all? The very name still causes hearts to miss a beat in fear. Marc Augé is simply wrong. International Hotels may be 'Non Places'. Airports are not.'¹

The transformative power of transnational capital, corporate expansion and economic decentralisation has stimulated never-ending discussions on the negative implications of globalization – especially in newly industrializing economies (NIEs). Likewise, the displaced hype concerning the 'generic city',² termed by Rem Koolhaas, has become an accepted myth for impressionable minds to conveniently label places they have not seen nor taken the time to understand. However, travel to any of these so-called generic cities reveals the emptiness of such eloquent sound bites and clichés. Not only is the formative capacity of the landscape overlooked in such arguments, but also are deep-rooted cultural patterns, which continue to awe with their resistive powers to seemingly totalizing global forces. At the same time, the 'liberating' aspect of Koolhaas' generic city is an Euro-centric, patronizing claim – whereas the gap between the have and the have-nots is exponentially widening. Unfortunately, presumptive labelling has led to a simplification of reality.

'Een vliegveld geeft een goede indruk van het land waar men zich bevindt. Het Jan Smuts vliegveld in Johannesburg was een monument voor de apartheid, met een verkeerssysteem dat de bezoeker via poorten en tunnels van internationale gelijkheid naar etnisch onderscheid voerde. Deze poorten en tunnels ademen dezelfde sfeer als die van stadions waar politieke gevangenen werden vastgehouden, van Sjanghai tot Santiago. Heathrow in Londen laat zien hoe Engelsen, als het op langetermijnplanning aankomt, maar wat aanmodderen. Charles de Gaulle in Parijs spreekt boekdelen over de logica en de doelgerichtheid van de Fransen. Kingsford Smith in Sydney verraadt dat Australiërs weinig grip hebben op grote ideeën (iets waar Burley Griffin en Utzon door schade en schande achter moesten komen). Lang voordat je de stad zelf hebt bereikt, heeft het vliegveld van Bangkok je al veel duidelijk gemaakt over de rol van de militairen in de Thaise economie, over de mate van hybridisering die de stad kenmerkt – een indruk die later wordt versterkt bij het zien van de op vaarbomen gemonteerde V8-motoren die de traditionele schepen in de kanalen van Bangkok aandrijven, en de hoteltoeren die is voorzien van architectonische fragmenten van een kathedraal. Op het vliegveld van Bombay werd je vroeger eerst geconfronteerd met de armoede van India, om vervolgens pas kennis te maken met zijn luisterrijke Victoriaanse instituten en modernistische boulevards. En wat zegt ons de volmaakt symmetrische aankomsthal van het Changi vliegveld in Singapore? Dat je in een gevecht van iedereen tegen iedereen terecht zult komen? De naam alleen al doet velen sidderen van angst. Marc Augé heeft het simpelweg bij het verkeerde eind. Internationale hotels mogen dan 'non-plaatse' zijn, vliegvelden zijn dat beslist niet.'¹

Het transformatievermogen van internationaal kapitaal, bedrijfsexpansie en economische decentralisatie heeft geleid tot eindeloze discussies over de negatieve gevolgen van globalisering – vooral met betrekking tot de nieuwe industrielanden (newly industrializing economies, NIE's). Evenzo is de hype van de 'generic city',² een door Rem Koolhaas geïntroduceerde term die sindsdien te pas en te onpas is gebruikt, uitgegroeid tot een mythe die het voor onkritische geesten gemakkelijk maakt een etiket te plakken op plaatsen die ze nooit gezien hebben en ook nooit hebben trachten te doorgronden. Een bezoek aan een van deze zogenaamd 'generieke steden' maakt echter meteen duidelijk hoe nietszeggend zulke welsprekende 'sound-bites' en clichés kunnen zijn. Niet alleen wordt volledig

Leon Van Schaik, *Asian Architects*, Singapore, 2000, p. 20.

2 Rem Koolhaas & Bruce Mau, 'The Generic City', in: *S, M, L, XL*, Rotterdam, 1995, pp. 1238-1264.

1 Leon van Schaik, *Asian Architects*, Singapore, 2000, p. 20.

2 Rem Koolhaas en Bruce Mau, 'The Generic City', *S, M, L, XL*, Rotterdam, 1995, pp. 1238-1264.

In the same vein, the term 'capsular civilization' is misleading. It is ironic that the term 'capsular' in architecture was introduced in the 1960s by a member of the first-ever, non-Western visionary urbanist group – the Metabolists of Japan. Kisho Kurokawa's Capsule Declaration of 1969 did indeed see the capsule as a device that creates an autonomous, closed-off ambience. However, it went a step further. The capsule was the dwelling of *Homo movens*. It was meant to be an 'emancipation of the building from land and signals the advent of an age of moving architecture'.³

Kurokawa's notion of capsular was tied to 'metabolist' thinking – where 'biological', ever-transforming, individual capsules (genes) grafted with others to form groupings and even so-called megastructures. In Asian societies, where the collective is the ordering mechanism of society, the radical aspect of defining mobile spaces of extreme individuality was tempered by a tradition of societal cohesion. Kurokawa's capsules formed an improvised society, where a high degree of elasticity and flexibility allowed for ever-changing human-architectural relationships. The so-called gated communities of the West are, in fact, the antithesis of Kurokawa's capsule concept. Conversely, the development of a 'cell city' by Riken Yamamoto, where each building is connected to the adjacent buildings is in-line with the Asian development of a 'capsular civilization.'

This article refutes the snowballing claims of 'generic city' and 'capsular civilization' by focusing upon the contemporary metropolises of Southeast Asia. Sheer pragmatism and economy of means has forced these cities to develop an urbanism of inherent flexibility and malleability. However, at the same time, so-called Asian values condition this forever transforming spatial and social landscape.

Cities at the Dawn of the Pacific Era

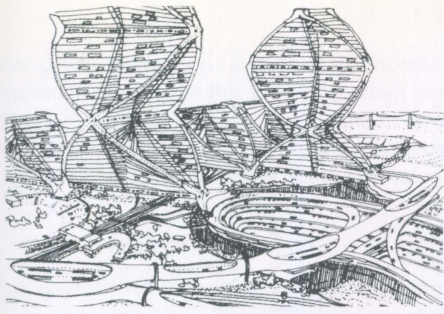
The heralding of the 'Pacific Century' began in the mid-1980s. The rapid economic growth of Southeast Asia (especially of the so-called tigers: South Korea, Taiwan, Hong Kong and Singapore) and Japan was already setting the region apart from the rest of the world by the 1970s. By the 1980s the trend was seen to have spread southward to Thailand, Malaysia and Indonesia, while China's coastal provinces also had become integral to the regional economic boom.⁴ The pace of the region's economic development was and continues to be revolutionary; time needed to 'catch-up' with the developed world is getting progressively shorter. Great Britain needed 58 years (from 1780) to double its per capita income; America 47 years (from 1839); Japan 33 years (from the 1880s). Indonesia, awash in the adrenaline of the Asian

voorbijgegaan aan de vormbepalende invloed van het landschap, maar ook aan diepgewortelde culturele patronen, die verbluffend goed weerstand blijven bieden aan de schijnbaar alles verslindende krachten van de mondialisering. Bovendien is het idee dat van Koolhaas' generieke stad een 'bevrijdende' werking zou uitgaan eurocentrisch en paternalistisch – terwijl ondertussen de kloof tussen arm en rijk exponentieel groter wordt. Jammer genoeg heeft het plakken van etiketten op basis van vermoedens tot een versimpeling van de werkelijkheid geleid.

In dezelfde geest is ook de term 'capsulaire beschaving' misleidend. Ironisch genoeg werd de term 'capsulair' in de jaren zestig in de architectuur geïntroduceerd door een lid van de allereerste niet-westerse groep van visionaire stedenbouwkundigen – de Japanse metabolisten. In Kisho Kurokawa's 'Capsule Declaration' uit 1969 werd de capsule inderdaad omschreven als een toestel dat een autonome, afgesloten omgeving biedt. Maar hij ging nog een stap verder. De capsule was de woning van de *Homo movens*. De capsule stond voor een 'emancipatie van het gebouw ten opzichte van de grond en luidt het begin in van een tijdperk van bewegende architectuur'.³

Kurokawa's notie van capsulair wonen was nauw verbonden met zijn 'metabolistische' denkwijze, waarbij 'biologische', zich voortdurend transformerende, individuele capsules (genen) zich entten op andere om zo samen groepjes en zelfs zogenaamde megastructuren te vormen. Tegen de achtergrond van de Aziatische maatschappijen, waarin het collectief het ordenende mechanisme is, werd het extreme individualisme dat in dit concept van mobiele ruimte is vervat, getemperd door een traditie van sterke maatschappelijke samenhang. Kurokawa's capsules vormden een geïmproviseerde maatschappij, waarin de relatie tussen mens en architectuur voortdurend kon veranderen dankzij de elasticiteit en flexibiliteit van die maatschappij. De zogenaamde 'gated communities', de beveiligde enclaves van het Westen, zijn in feite de antithese van Kurokawa's capsuleconcept. De door Riken Yamamoto ontwikkelde celstad, waar ieder gebouw met de aangrenzende gebouwen is verbonden, sluit daarentegen aan bij de ontwikkeling van een 'capsulaire beschaving' in Azië.

In dit artikel wordt de vloedgolf van beweringen rond de 'generic city' en de 'capsulaire beschaving' weerlegd vanuit een analyse van de hedendaagse metropolen van Zuidoost-Azië. Puur pragmatisme en economische noodzaak hebben deze steden ertoe gedwongen een stedelijk concept te ontwikkelen dat inherent flexibel en plooibaar is. Tegelijkertijd echter zijn het Aziatische normen en waarden die dit zich voortdurend veranderende ruimtelijke en sociale landschap bepalen.

'De bevrijding van het gebouw van de grond; de aankondiging van het tijdperk van de bewegende architectuur.' \ 'Emancipation of the building from land and signalling the advent of an age of moving architecture.' (uit)from: Kisho Kurokawa, 'Capsule Declaration', 1969, London, p. 57)

De stad aan het begin van het tijdperk van de Pacific

De komst van 'het tijdperk van de Pacific' kondigde zich halverwege de jaren tachtig aan. De snelle economische groei in Zuidoost-Azië (met name van de 'Aziatische tijgers': Zuid-Korea, Taiwan, Hongkong en Singapore) en Japan zorgde er al in de jaren zeventig voor dat de regio zich duidelijk onderscheidde van de rest van de wereld. In de jaren tachtig breidde deze trend zich uit in zuidwestelijke richting, naar Thailand, Maleisië en Indonesië, terwijl ook de kustprovincies van China deelden in de regionale economische bloei.⁴ Het tempo waarin de economische ontwikkeling van de regio zich voltrok – en zich nog steeds voltrekt – is ongekend; de tijd die het kost om de achterstand op de 'ontwikkelde wereld' goed te maken wordt steeds korter. Groot-Brittannië deed er 58 jaar over (vanaf 1780) om het inkomen per hoofd van de bevolking te verdubbelen; Amerika 47 jaar (vanaf 1839) en Japan 33 jaar (vanaf ca. 1880). Indonesië, dat in de jaren zeventig werd omspoeld door de adrenaline van de Aziatische tijgers, lukte het in zeventien jaar, en Zuid-Korea, dat de term 'hyperactiviteit' lijkt te hebben uitgevonden, in iets meer dan een decennium. China verbrak al deze records in een grote sprong voorwaarts die de levensstandaard in iets meer dan negen jaar verdubbelde.⁵ Ondanks de negatieve effecten van de recente financiële crisis, aangezwengeld door de ineenstorting van de Thaise bath halverwege 1997, blijven de regeringen van andere ontwikkelingslanden in Azië, waaronder de Filippijnen, Vietnam en India, hard hun best doen het Oost-Aziatische voorbeeld te volgen. De economische opkomst van het 'Oosten' als bedreiging van het 'Westen' werd nog eens onderstreept door de overdracht van Macao op 20 december 1999 – waarmee het laatste stukje Azië werd teruggegeven aan de Aziaten en er definitief een einde kwam aan de aanwezigheid van westerse koloniale mogendheden. Het idee dat de hele regio 'verchineest' leeft sterk.

De gevolgen van de economische groei voor de fysieke structurering van deze maatschappijen zijn verbijsterend: landbouwgebieden verdwijnen als sneeuw voor de zon en maken plaats voor amoebachtige mega-urbane gebieden. De ruimtelijke ontwikkelingen vinden sprongsgewijs plaats in het bestaande stedelijke gebied. Dit proces wordt beïnvloed door grondspeculatie – waarbij succes bepaald wordt door kennis en toegankelijkheid tot de grondmarkt – en een gebrek aan controle op ruimtelijke planning. Dit resulteert in

tigers of the 70s, managed it in seventeen years; and South Korea, the prime example of hyperactivity, in a little over a decade. China has broken all these records in a leap forward that had doubled its standard of living in just over nine years.⁵ Despite the setbacks of recent financial doldrums, triggered by the mid-1997 crash of the Thai bhat, the governments of other developing countries in Asia, including the Philippines, Vietnam and India, are attempting to follow East Asia. The economic rise of the 'East' as a threat to the 'West' is further underlined by the 20 December 1999 handover of Macau – where the last piece of Asia was handed back to Asians, effectively ending all Western colonial presence in Asia. There is great sensitivity to the idea of Sinicization of the region.

The implications of economic growth on the physical structuring of these societies are staggering; agricultural land is vanishing and amoebae-like mega-urban areas are appearing. Physical developments are leapfrogging over existing urban land use. This process is associated with land speculation – at which success is determined by one's knowledge and access to the land-market – and lack of physical planning controls. This results in scattered forms of land development, containing a heterogeneous mix of urban and rural employment and land-use. As several observers have noted, these mega-urban regions have tended to develop as sets more or less of self-contained modules, which resemble an agglomeration of recurring villages, towns, and small cities roughly tied together by the road system, rather than systems with unique sub-areas or communities displaying specialized functions or roles. The traditional distinction of the planning profession, and of social science

88

3 Kisho Kurokawa, 'Capsule Declaration' (1969), in: *Metabolism in Architecture*, London, 1977, p. 76.

4 Mark T. Berger & Douglas A. Borer, *The Rise of East Asia. Critical Visions of the Pacific Century*, London, Routledge,

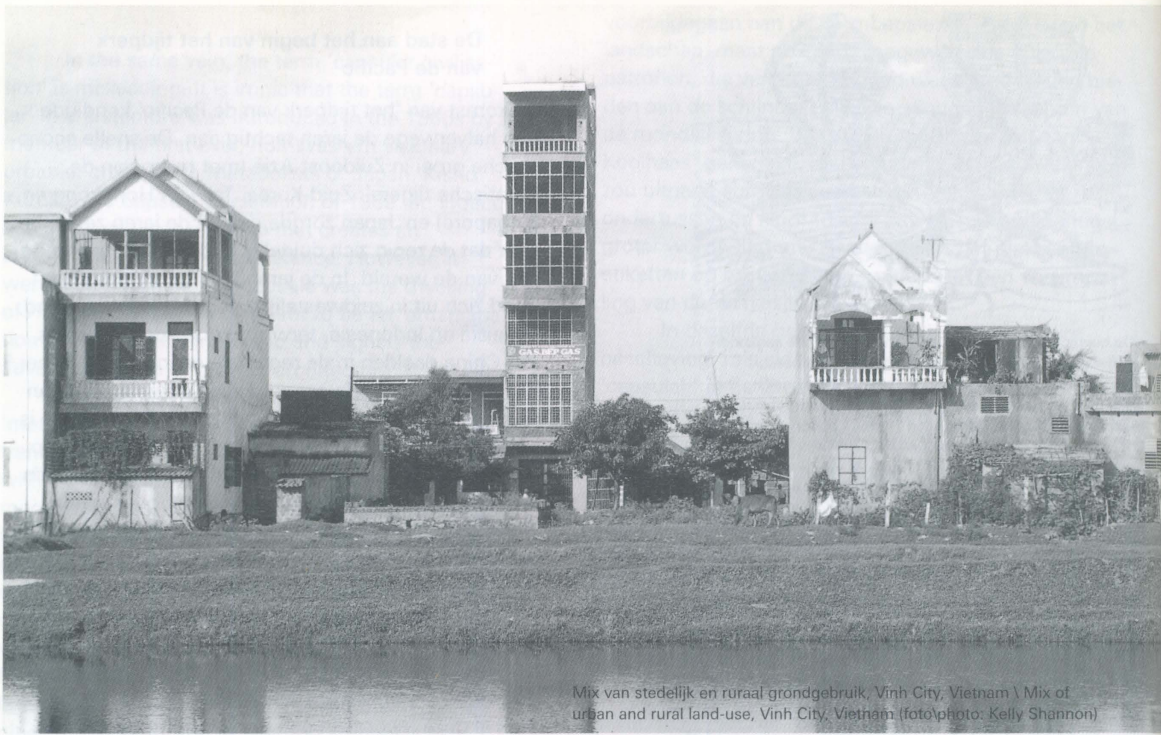
1997, 'Introduction', p. 1. 5 Vincente Verdú, 'The Chinese Castle', in: *Instant China. Notes on an Urban Transformation*, 2G International Architecture Review, No. 10, 1999 / II, Barcelona, p. 4.

3 Kisho Kurokawa, 'Capsule Declaration' (1969), in: *Metabolism in Architecture*, London, 1977, p. 76.

4 Mark T. Berger en Douglas A. Borer, *The Rise of East Asia. Critical Visions of the Pacific Century*, Londen, 1997,

'Introduction', p. 1.

5 Vincente Verdú, 'The Chinese Castle', in: *Instant China. Notes on an Urban Transformation*, 2G International Architecture Review, No. 10, 1999 / II, Barcelona, p. 4.

Mix van stedelijk en ruraal grondgebruik, Vinh City, Vietnam \ Mix of urban and rural land-use, Vinh City, Vietnam (foto\photo: Kelly Shannon)

Hong Kong – een wereldstad met een onmiskenbare lokale identiteit \ Hong Kong – a global city with an indisputable local identity (foto\photo: Magnus & Kasyan Bartlett)

Mix van stedelijk en ruraal grondgebruik, Vinh City, Vietnam \ Mix of urban and rural land-use, Vinh City, Vietnam (foto\photo: Kelly Shannon)

disciplines, between rural and urban, becomes very blurred in the case of this emerging urban form.⁶ Cheek-by-jowl proximity of agriculture, commerce, industry, tourism and housing reveals the growing complexity of land use in the Southeast Asian City.

Technological Leapfrogging

The speed at which technology is progressing is unprecedented. The developing world has the unprecedented opportunity to harness technology towards a truly great leap forward – effectively lifting their countries from the pre-industrial era directly to the post-industrial era – utilizing technology as a tool to literally skip industrialization. A number of Southeast Asian cities, including Singapore and Hong Kong, have been particularly successful in such regards. It is no wonder that other cities in the region are eager to emulate their formulae to success. However, one must be aware of the unique attributes of these locales. The premises upon which they have developed are in no way 'generic', nor are their resulting urban landscapes. These cities are exceptions in terms of political will and their resulting spatial configurations. Singapore and Hong Kong are also island nation-states – or in the case of Hong Kong, since its 1999 handover, a 'special economic zone' (SEZ) – with relatively large populations on small areas of land: Singapore 3.7 million on 650 km² and Hong Kong 6.5 million on 1070 km². Expansion skyward and into the sea has strikingly metamorphosed Hong Kong's already breathtakingly beautiful natural environment – mountains, bay and agricultural hinterland – into a 'global city' with an indisputable local identity. The imaginary genius of Lee Kuan Yew, coupled with pragmatism and soaring ambitions, has propelled an unparalleled social engineering experiment in Singapore. Koolhaas himself admits the uniqueness of the 'Singapore Songlines': 'Almost all of Singapore is less than 30 years old; the city represents the ideological production of the past three decades in its pure form, uncontaminated by surviving contextual remnants. It is managed by a regime that has excluded accident and randomness: even its nature is entirely remade. It is pure intention: if it is chaos, it is authored chaos; if it is ugly, it is designed ugliness; if it is absurd, it is willed absurdity. Singapore represents a unique ecology of the contemporary.'⁷ Singapore has become an attractive model for numerous Asian cities – especially mainland China – for it has combined a thoroughly

16

een sterk verstrooid ontwikkelingspatroon met een heterogene mix van stedelijke en rurale werkgelegenheid en grondgebruik. Zoals verschillende waarnemers al hebben opgemerkt, hebben dergelijke grootstedelijke regio's de neiging zich te ontwikkelen als pakketten van min of meer onafhankelijke modules, die eerder te vergelijken zijn met agglomeraties van lukraak aaneengeschakelde dorpjes, dorpen en stadjes, ruwweg verbonden door een wegnennet, dan met een samenhangend geheel van unieke subdistricten of gemeenschappen die ieder hun eigen gespecialiseerde functie of rol vervullen. Het traditionele onderscheid tussen stad en platteland, zoals dat in de planologie en de sociologie wordt gehanteerd, is bij deze nieuwe stedelijke vorm nauwelijks nog te herkennen.⁶ Gebieden waar landbouw, handel, industrie, toerisme en huisvesting als haringen in een ton opeengepakt zitten, laten de groeiende complexiteit van het grondgebruik in de Zuidoost-Aziatische stad zien.

Een technologische reuzensprong

Het tempo waarin de technologische vernieuwing zich momenteel voltrekt is ongekend. Ontwikkelingslanden hebben voor het eerst in de geschiedenis de kans technologie in te zetten voor een reuzensprong voorwaarts, een sprong die hen in één klap vanuit het preindustriële in het postindustriële tijdperk doet belanden. De technologie wordt ingezet als instrument om de fase van industrialisatie letterlijk over te slaan. Een aantal Zuidoost-Aziatische steden, waaronder Singapore en Hongkong, is in dit opzicht uitzonderlijk succesvol geweest. Het is dan ook geen wonder dat andere steden in de regio staan te trappelen om de succesformule zelf ook uit te proberen. Men mag daarbij echter niet voorbijgaan aan de unieke eigenschappen van deze gebieden. De omstandigheden van waaruit ze zich hebben ontwikkeld zijn in geen enkel opzicht 'generic', en de stedelijke landschappen die eruit zijn voortgekomen zijn dat ook niet. Singapore en Hongkong zijn uitzonderingen wanneer het gaat om politieke wil en de daaruit voortvloeiende ruimtelijke indeling. Het zijn bovendien eilandstaten – of in het geval van Hongkong, sinds de overdracht in 1999, een 'speciale economische zone' (SEZ) – met een relatief grote bevolking op een klein grondgebied: in Singapore wonen 3,7 miljoen mensen op 650 km² en in Hongkong 6,5 miljoen op 1070 km². De altijd al adembenemend mooie natuurlijke ligging van Hongkong – de bergen, de baai en het agrarische achterland – is door de nieuwe uitbreidingen de lucht en de zee in getransformeerd tot een 'global city' met een

6 Douglas Webster, 'Mega-Urbanisation in ASEAN. Phenomenon or Transitional Phase to the Los Angeles World City', in: T.G. McGee & Ira M. Robinson (eds.), *The Mega-Urban Regions of Southeast*

Asia, Vancouver, 1995, p. 29.
7 Rem Koolhaas & Bruce Mau, 'Singapore Songlines. Portrait of a Potemkin... or Thirty Years of Tabula Rasa', in: *S,M,L,XL*, Rotterdam, 1995, p. 1011.

6 Douglas Webster, 'Mega-Urbanisation in ASEAN: Phenomenon or Transitional Phase to the Los Angeles World City', in: T.G. McGee & Ira M. Robinson (ed.), *The Mega-Urban Regions of Southeast Asia*,

Vancouver, 1995, p. 29.

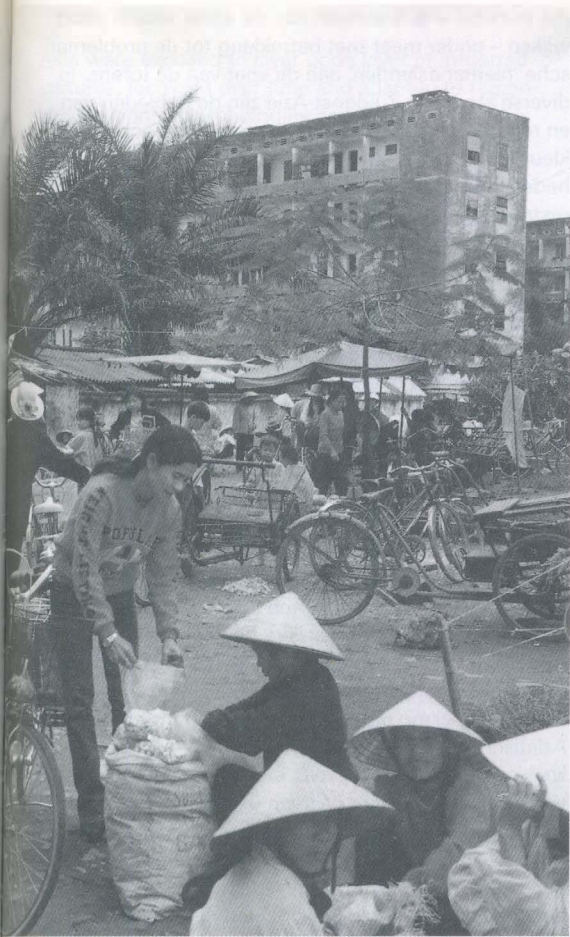
'Singapore represents an "ecology of the contemporary"
'Singapore Songlines: Portrait of a Potemkin ... or Thirty Years of
Tabula Rasa', door/by Rem Koolhaas (foto/photo: Kelly Shannon)

successful contemporary capitalist economy with social order, hierarchy and authority.

Whether or not such circumstances can, or should, be repeated remains questionable. However, the latitude afforded by sheer technological developments is unprecedented. As William Mitchell, author of *e-topia* and dean of MIT's School of Architecture and Planning, has recently written, 'Ultimately it comes down to a basic social and political choice. What will we use the multifaceted and sometimes contradictory affordances of digital technology for? (...) When it all shakes out, the guiding real estate principle turns out to be this: telecommunications networking can add great value to localities where relatively well-off people would like to live. It can remove constraints that have prevented them from doing so in the past. But it doesn't do much for localities that have no intrinsic attraction. Nor does it help people who find themselves trapped in marginalised, under-served areas and are too poor to move. (...) Dwindling opportunities for contact across the borders of

onmiskerbare eigen identiteit. Het visionaire genie van Lee Kuan Yew, gekoppeld aan een uiterst pragmatische instelling en torenhoge ambities, was in Singapore de drijvende kracht achter een sociaal vernieuwingsexperiment zonder weerga. Koolhaas zelf erkende het unieke karakter van de 'Singapore Songlines'. 'Bijna heel Singapore is jonger dan dertig jaar; de stad vertegenwoordigt de ideologische productie van de afgelopen drie decennia in haar meest pure vorm, nergens besmet door contextuele overblijfselen. De stad wordt bestuurd door een regime dat alle toeval en willekeur heeft buitengesloten: zelfs de natuur is in haar geheel opnieuw gemaakt. Alles is bedoeld: als het chaos is, is het gecreëerde chaos; als het lelijk is, is het ontworpen lelijkheid; als het absurd is, is het gewilde absurditeit. Singapore staat voor een unieke ecologie van het eigentijdse.'⁷ Singapore is een aantrekkelijk voorbeeld voor talloze Aziatische steden – met name op het vasteland van China – aangezien het erin is geslaagd een zeer succesvol en modern kapitalistisch economisch systeem te combineren met sociale orde, hiërarchie en autoriteit.

Of dezelfde omstandigheden elders opnieuw gecreëerd kunnen of moeten worden blijft de vraag. Wat echter wel vaststaat is dat technologische ontwikkelingen een ongekeerde speelruimte hebben opgeleverd. William Mitchell, schrijver van *e-topia* en faculteitsvoorzitter van de School of Architecture and Planning van het MIT, schreef onlangs: 'Uiteindelijk gaat het om een fundamentele sociale en politieke keuze. Waar gaan we de nieuwe mogelijkheden van de digitale technologie, met haar vele, soms tegenstrijdige facetten, voor gebruiken? (...) Uiteindelijk komt het voor de wereld van het onroerend goed hierop neer: telecommunicatienetwerken kunnen een belangrijke toegevoegde waarde zijn voor plaatsen waar relatief welgestelde mensen zouden willen wonen. Ze kunnen de beperkingen opheffen die hen voorheen van deze locaties weghielden. Maar plaatsen die deze intrinsieke aantrekkingskracht missen schieten er niets mee op, net als al diegenen die gevangen zitten in gemarginaliseerde gebieden zonder behoorlijke voorzieningen, en te arm zijn om te verhuizen. (...) Als het wederzijds contact over de grenzen van toenemend onsamenhangende woongebieden vermindert, bestaat de kans dat het openbare leven wegwijnt. Uiteindelijk zouden we zelfs geconfronteerd kunnen worden met een explosieve combinatie van vervallen en onsamenhangende stedelijke gebieden die liggen rond de territoria van psychopathische survivalisten die zichzelf in geïsoleerde elektronische forten hebben verschanst.'⁸ Maar aan de andere kant is het ook mogelijk dat men – op basis van de economische vooruitzichten van de cybertoekomst – de politieke wil zal kunnen opbrengen om de slinger de andere kant op te laten uitslaan. Mitchell geeft het voorbeeld van India, waar de regering in de jaren tachtig en negentig veel geld investeerde in hypermoderne grondstations voor satellietverbindingen, en zo een

Westerse dromen, Aziatische waarden; onder de CIAM-dromen is het maaiveld kleurrijk en vruchtbaar getransformeerd \ Western dreams, Asian values; - CIAM 'dreams' - colourfully and productively animated at their base, Vinh, Vietnam (foto/photo: Kelly Shannon)

more and more discrete units could certainly cause public life to atrophy and we could eventually face the explosive combination of decayed and derelict urban areas ringed by the territories of psychopathic survivalists barricaded in their isolated electronic forts.⁸ But then again, political will – spurred by the economic promises in the cyber-future – can substantially reverse the pendulum. As Mitchell explains, during the 1980s and 1990s the government of India invested in high-speed satellite earth stations, creating digital oases and raising a whole series of secondary-cities in the country out of poverty. In less than a decade, India became the world's largest exporter of tele-services, and the second-largest exporter of software.

soort digitale oases creëerde waarmee een hele reeks middelgrote steden uit het moeras van de armoede werd getrokken. In een tijdsbestek van nog geen tien jaar groeide India uit tot 's werelds grootste exporteur van telediensten, en de op één na grootste software-exporteur.

Westerse dromen, Aziatische waarden

Generic City – statistische gegevens 2.3: Sommige continenten, zoals Azië, streven naar de generieke stad; andere schamen zich ervoor. Omdat er een tendens richting tropen bestaat, samenkomend rond de evenaar, is een groot deel van de generieke steden Aziatisch – in een schijnbare innerlijke tegenstelling: het overbekende wordt bewoond door de ondoorgrondelijken.⁹

Rem Koolhaas, 1994

De capsulaire beschaving – V: Capsulaire architectuur is de architectuur van de generieke stad. (...) De capsule schaft het publieke domein af. (...) De meeste capsules worden in massaproductie gemaakt en zijn derhalve in essentie generiek.¹⁰

Lieven De Cauter, 1998

De steden van Zuidoost-Azië streven naar meer rijkdom en welvaart voor hun bewoners, maar de bewering dat ze ernaar streven een 'generic city' te worden is ver bezijden de waarheid. Toegegeven, bepaalde fysieke kenmerken van 'westerse moderniteit' merken de skyline, en filialen van McDonald's en Kentucky Fried Chicken schieten zelfs in de meest afgelegen gebieden als paddestoelen uit de grond. Veel Zuidoost-Aziaten hebben al nadrukkelijk verklaard dat ze niets tegen de westerse cultuur of de westerse wijze van stadsontwikkeling hebben, omdat ze er gebruik van kunnen maken. Tegelijkertijd echter benadrukken ze dat het hier geen simpel rechtstreeks importproces betreft – de eigen identiteit wordt in het geïmporteerde ingebed. Al vóór het koloniale tijdperk stonden de meeste landen van Zuidoost-Azië bloot aan meerlagige importcultuur, die in de loop van de tijd in de plaatselijke cultuur en omstandigheden werden ingepast. Morfologieën en tradities werden gekruist met inheemse elementen; hybridisatie is niet zozeer de uitzondering als wel de norm. Dit komt wellicht het duidelijkst tot uiting in de woonwijken met middelhoge en hoge flatgebouwen, die lijken te passen binnen het modernistische concept van torens in een park. In Europa en Noord-Amerika wordt nu grif toegegeven

8 William J. Mitchell, *e-topia: 'Urban Life, Jim – But not as we know it'*, Cambridge, 1999, pp. 19-20.

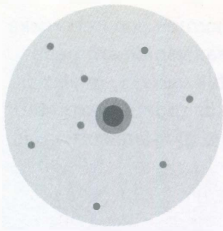
7 Rem Koolhaas en Bruce Mau, 'Singapore Songlines: Portrait of a Potemkin... or Thirty Years of Tabula Rasa', in: Koolhaas en Mau, *S,M,L,XL*, p. 1011.

8 William J. Mitchell, *e-topia: 'Urban Life, Jim – But not as we know it'*, Cambridge, 1999, pp. 19-20.

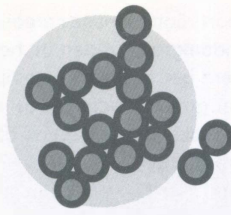
9 Koolhaas en Mau, 'The Generic City', p. 1250.

10 Lieven De Cauter, 'The Capsular Civilisation. The City in the Age of Transcendental Capitalism', ongepubliceerd; najaar 1998, p. 5.

Although usually of higher density, the Japanese (Asian) city is generally less centralized than its Western counterpart. The Japanese city consists of a series of 'hard shells' and 'soft yolks' spread over a wide area (right), the Western city on the contrary tends to rise around a more restrictive and visually dominant center (left)

Hoewel de dichtheid over het algemeen hoger ligt, is de Japanse (Aziatische) stad meestal minder gecentraliseerd dan haar westerse tegenhanger. De Japanse stad is opgebouwd uit een serie van 'harde schillen' en 'zachte dooiers' verspreid over een groot gebied (rechts); de westerse stad neemt daarentegen in hoogte toe rondom een meer begrensd en visueel dominant centrum (links)

(uit)from: Barrie Shelton, *Learning from the Japanese City*, London, 1999, p. 10)

Western Dreams, Asian Values

*The Generic City – Statistics 2.3: Some continents, like Asia, aspire to the Generic City; others are ashamed by it. Because it tends toward the tropical – conveying around the equator – a large proportion of Generic Cities is Asian – seemingly a contradiction in term: the over-familiar inhabited by the inscrutable.*⁹

Rem Koolhaas, 1994

*The Capsular Civilisation – V: Capsular Architecture is the architecture of the Generic City. (...) The capsule abolishes the public sphere. (...) Most capsules are mass produced and hence essentially generic.*¹⁰

Lieven De Cauter, 1998

The cities of Southeast Asia are aspiring towards increased wealth and prosperity for their populations, but to claim they are aspiring to the 'Generic City' is far from the truth. Admittedly, there are physical marks of 'Western modernity' dotting the skylines and McDonald's and Kentucky Fried Chicken chains are rapidly appearing to even the remotest areas. Numerous Southeast Asians have been quoted as saying that they don't reject Western culture or Western city-making because they can make use of it. However, at the same time, they stress that the importation process is not direct – a local identity is embedded within. Even prior to colonisation, most countries in Southeast

dat er nogal wat mankeert aan de opzet van dit soort wijken – onder meer met betrekking tot de problematische 'niemandslanden' aan de voet van de torens. In diverse steden in Zuidoost-Azië zijn de gebieden van en rond de begane grond van woontorens echter kleurrijk, levendig en productief. Begane-grondeenheden worden stevast omgevormd tot winkels en restaurants, terwijl de omringende open ruimte wordt gekoloniseerd om te worden gebruikt als informele markt, sportterrein, ontmoetingsplaats of zelfs als moestuin, akker of weiland.

De dood van het marxistisch-leninisme als betekenisvolle ideologie heeft ongetwijfeld een leegte achtergelaten in het dagelijks leven in verschillende Aziatische landen, waaronder de Volksrepubliek China en, meer recentelijk, Vietnam. We zien echter dat deze leegte weer snel wordt opgevuld, niet alleen met bot materialisme, maar ook met terugkerende volksgeloven en oude gebruiken – waaronder Feng Shui – en een heroplevend nationalisme.

Kishore Mahbubani, de vooraanstaande Singaporese diplomaat die een sleutelrol speelt in het debat over Aziatische waarden, beweerde in 'Kunnen Aziaten denken?', een essay dat in 1998 als kernartikel in een boek onder dezelfde titel verscheen: 'Het is van essentieel belang dat westerse geesten inzien dat de Aziatische waarden waar veel Aziaten weer naar op zoek zijn niet alleen, en zelfs niet in hoofdzaak politiek van aard zijn. In plaats daarvan gaat het om een complex geheel van motieven en aspiraties in de hoofden van de Aziaten. Zo is er de wens om weer aan te knopen bij het eigen historische verleden, nadat de verbinding daarmee in het koloniale tijdperk en de daaropvolgende mondiale overheersing van westerse wereldbeelden was verbroken. Ook proberen zij een goede balans te vinden in het opvoeden van hun kinderen, zodat die openstaan voor het nieuwe mondiale universum waar alles dankzij de technologie onderling is verbonden, maar dat tegelijk ook bewust geworteld is in de cultuur van hun voorouders. En verder pogen zij de eigen persoonlijke, sociale en nationale identiteit op een zodanige wijze te definiëren dat hun gevoel van eigenwaarde erdoor versterkt wordt, in een wereld waarin hun onmiddellijke voorouders zich er onbewust bij hadden neergelegd dat ze in een westers universum tweederangs wezens waren. Om kort te gaan, de herontdekking van de eigen Aziatische waarden in de jaren negentig staat voor een complex proces van regeneratie en heroriëntatie dat een onvermijdelijk aspect is van de wedergeboorte van samenlevingen.'¹¹

De essentiële verschillen tussen westerse en oosterse culturen maken oppervlakkige 'generieke'

9 Rem Koolhaas & Bruce Mau, 'The Generic City', in: *S,M,L,XL*, Rotterdam, 1995, p. 1250.

10 Lieven De Cauter, 'The Capsular Civilisation. The City in the Age of Transcendental Capitalism', unpublished; Autumn 1998,

p. 5.

11 Kishore Mahbubani, 'Can Asians Think?', in: *Can Asians Think?*, Singapore, 1998, p. 32.

12 Barrie Shelton, *Learning from the Japanese City. West Meets East in Urban Design*, Londen, 1999, pp. 175-176.

13 Koolhaas en Mau, 'The Generic City', p. 1253.

14 De Cauter, De capsule en het netwerk', elders in deze OASE.

15 Shelton, *Learning from the Japanese City*, p. 10.

Asia were exposed to layer upon layer of imported cultures, localized over time and adapted to regional conditions. Morphologies and traditions were crossbred with indigenous elements; hybridisation is not so much the exception as the norm. This is perhaps most clearly evident in the mid- and high-rise housing estates that appear to fit within the modernist conception of towers in a park. In the Europe and North America, the failures of such estates are now readily acknowledged – including the problematic ‘no-man’s-land’ at the base. However, in several Southeast Asian cities, the ground floor of blocks and the surrounding areas are colourfully and productively animated – ground units are invariably converted into shops and restaurants and informal markets, sporting activities, meeting places and even small husbandry and agricultural areas colonize the open space.

There is no doubt that the death of Marxism-Leninism as meaningful ideology has left a vacuum in the daily life of several Asian countries, including Mainland China and more recently Vietnam. However, it should be recognized that this void is being filled not only by crass materialism, but also the re-emergence of folk superstitions and ancient customs – including Feng Shui – and a resurgence of nationalism.

Kishore Mahbubani, distinguished Singapore diplomat and key figure in the Asian values debate, wrote ‘Can Asians Think?’ which formed the lead essay in his book published by the same name in 1998. He argues: ‘It is vital for Western minds to understand that the efforts by Asians to rediscover Asian values are not only or even primarily a search for political values. Instead they represent a complex set of motives and aspirations in Asian minds: a desire to reconnect with their historical past after this connection had been ruptured by colonialism and the subsequent domination of the globe by a Western *Weltanschauung*; an effort to find the right balance in bringing up their young so that they are open to the new technologically interconnected global universe and yet rooted and conscious of the cultures of their ancestors; an effort to define their own personal, social and national identities in a way that enhances their sense of self-esteem in a world in which their immediate ancestors had subconsciously accepted the fact that they were lesser beings in a Western universe. In short, the reassertion of Asian values in the 1990s represents a complex process of regeneration and rediscovery that is an inevitable aspect of the rebirth of societies.’¹¹

The essential differences in Western and Eastern cultures render superficial ‘generic’ appearances irrelevant. The cities of Southeast Asia are rooted in so-called ‘Asian values’ – stress of a Confucian ethos, collectivity over individuality, consensus over dissent, pragmatism over ideology,

verschijningsbeelden volstrekt irrelevant. De steden van Zuidoost-Azië zijn stevig geworteld in wat we ‘Aziatische waarden’ noemen – met de nadruk op een confuciaanse ethiek, collectiviteit boven individualiteit, consensus boven verschil van mening, pragmatisme boven ideologie, staatsmacht boven particulier initiatief, conservatisme boven radicalisme en een diepe gehechtheid aan de familie als instelling. Vertaald naar de gebouwde vorm kan dit worden uitgedrukt in een reeks sleutelwoorden en -zinnen die de essentie van de Aziatische stad samenvatten, afgezet tegen hun tegenhangers in het Westen: patchwork tegenover netwerk; horizontaal in plaats van verticaal; gefragmenteerd versus geïntegreerd; gedecentraliseerd in plaats van gecentraliseerd; verschuivende ‘wolk’-achtige ordening in plaats van vast en ‘klok’-achtig; tijdelijk versus permanent of zelfs eeuwig; flexibel in plaats van vast; inhoud tegenover fysieke context; en vage tegenover heldere grenzen tussen object (gebouw of stad) en omgeving.¹²

Global village, lokale straten

*Urbanism 6.3 De straat is dood.*¹³

Rem Koolhaas, 1994

*VI: In de capsule wordt het alledaagse leven opgezogen als in een stofzuiger.*¹⁴

Lieven De Cauter, 1998

In zijn boek *Learning from the Japanese City. West Meets East in Urban Design*, dat verscheen in 1999, volgt Barrie Shelton de ontwikkeling van de Japanse stad. Hij gaat daarbij uit van de gedachte dat er achter de stedelijke vormen van het land denk- en zienswijzen liggen die heel anders zijn dan in het Westen, en tracht die te doorgronden. Verschillende van zijn observaties zijn relevant voor de bredere discussie over de Aziatische stad. Verwijzend naar de in Tokio woonachtige Engelse schrijver Peter Popham, beschrijft Shelton het stedelijk weefsel van Tokio als cirkels die zich nestelen tussen andere circels, elk met een eigen commerciële ‘hoge harde schaal’ van beton met daarin het flexibele ‘wit’ van diensten en detailhandel en een duidelijk ‘zachte dooier’ van woonfuncties. Anders dan in westerse steden zijn stillere straten en relatief rustige plekken volgens hem niet per se zo rustig omdat ze perifeer zijn, maar omdat ze bestaan binnen een reeks harde beschermende schalen. Hij vergelijkt de stad met het traditionele huis – horizontaal gerangschikt en zonder centrale ruimte.¹⁵

Hoe dan ook, Zuidoost-Aziatische steden zijn in ieder geval uitgegroeid tot bruisende verbindingspunten in de constellatie van de netwerksamenleving. Het geblijf van mobiele telefoons is er langzamerhand even vertrouwd als het gezang van de straatventer; internetcafés zijn even normaal als miwinkeltjes. De ‘global village’ heeft een nieuwe laag aan de stad toe-

Een krachtige ervaring van nauwelijks gecontroleerde chaos bepaalt de atmosfeer in de Zuid-Aziatische steden \A powerful sensation of barely controlled chaos pervades the atmosphere of Southeast Asian cities (foto:photo: Kelly Shannon)

state control over private enterprise, conservatism over radicalism and a profound attachment to the family as an institution. In terms of built form, this translates to a series of key words and phrases that capture the essence of the Asian city, especially when set against their counterparts in the West: patchwork against network; horizontal more than vertical; piecemeal versus integrated; decentralised rather than centralised; shifting and cloud-like order rather than fixed and clock-like; temporary versus permanent or even eternal; flexible more than fixed; content against physical context; and vague as opposed to clear boundaries between object (building or city) and surroundings.¹²

Global Village, Local Streets

*Urbanism 6.3 The street is dead.*¹³

Rem Koolhaas, 1994

*VI: In the capsule the everyday life is sucked in as in a vacuum cleaner.*¹⁴

Lieven De Cauter, 1998

The 1999 book by Barrie Shelton, *Learning from the Japanese City. West Meets East in Urban Design*, traces the development of the Japanese City by attempting to understand that what is behind the country's urban forms are ways of thinking and seeing which are quite different from those to the West. Several of his observations are relevant for the wider discussion of Asian urbanism. Referencing the Tokyo-based English writer, Peter Popham, Shelton explains the urban fabric of Tokyo as a series of nesting circles, each with a high hard concrete commercial 'shell' containing a pliable retail and service 'white' and a positively soft residential 'yolk'. Unlike in Western cities, he notes that the quieter streets and places of relative tranquillity are not necessarily that way because they are peripheral but because they exist within a series of hard protective shells. He likens the city to the traditional house – laid out horizontally and having no central space.¹⁵

Regardless, Southeast Asian cities have emerged as vibrant points in the network society constellation. The ring of cellular telephones is becoming as commonplace as the chants of the street hawker; cyber-cafes as normal as noodle shops. The 'global village' has become another layer of the cities, but at the same time, the local street has retained its identity as a local street.

gevoegd, maar tegelijkertijd heeft de lokale straat haar identiteit als lokale straat behouden. Van de vroege ochtend tot de late avond moeten hele hordes motoren, brommers en fietsen hun ruimte op straat bevechten op talloze andere activiteiten die langs (en soms op) straat plaatsvinden: wassen, opslag, spelen, zitten, verkopen en eten. De gigantische bevolkingsdichtheid van de oude metropolen van Zuidoost-Azië leidt onafwendbaar tot territoriale expansiedrang van de huishoudens. Het trottoir als publiek domein valt gedeeltelijk samen met het intieme, dynamische domein van semi-private, aan woningen en bedrijven grenzende trottoirdelen die tijdelijk in beslag zijn genomen. Het verkeer moet om ruimte concurreren met straatspelletjes, geparkeerde motoren, tafels en stoelen van eettentjes, 'uitbouwen van de huiskamer', enzovoort.

Dit is de reden waarom veel Aziatische steden bij een eerste bezoek een verstopte, lawaaierige en ondoordringelijke indruk maken, schijnbaar zonder enige vorm van stadsplanning; ze zijn synoniem met chaos en verwarring. Traditionele Aziatische stedelijke weefsels – de terreinen van tempels en andere heilige plaatsen uitgezonderd – schijnen gespeend van openbare ruimten, de waarmerken van de westerse geciviliseerde maatschappij. Zoals de literatuur over de Aziatische stad laat zien waarderen veel westerlingen de levendigheid en de intensiteit van de Aziatische stad, terwijl ze tegelijkertijd hun afkeer uitspreken van de vorm ervan. Historisch werd de vorm van de Aziatische stad altijd vergeleken met die van een organisme. Het westerse onderscheid tussen stad en platteland was nooit zo sterk aanwezig in Azië, waar de stad simpelweg beschouwd werd als een uitgroei van het platteland.

Overal in Zuidoost-Azië wordt ieder stukje onbezette grond meteen intensief in cultuur gebracht en blijven allerlei bedrijfsjes als paddestoelen uit de grond schieten. In termen van grondgebruik is de situatie in feite zo dat landbouw en handel zowel elkaar beconcurreren als coëxisteren. Op een vergelijkbare manier is ook de economische structuur van de regio gebaseerd op twee parallelle en schijnbaar tegenstrijdige systemen: het ene modern en bedrijfsgericht en het andere preïndustrieel en geworteld in de verwantschapssystemen van de grootfamilie. Ambachtelijke bedrijfsjes staan vlak naast grote hightech-concerns; industriële complexen worden omzoomd door rijst-, lotus-, rubber- en spinazievelden; kapperszaakjes en rijststalletjes bezetten het trottoir pal naast de ingang van nieuwe hoofdkantoren van grote concerns. Overal ontstaan omheinde wooncomplexen die privacy en luxevoorzieningen moeten bieden aan de 'gated communities' van de *expatriates* en de opkomende hogere klassen binnen lokale bevolkingsgroepen, al wordt zelfs het karakter van deze 'generieke capsules' aangetaast door een alomtegenwoordig en krachtig publiek domein. De sfeer die bijna alle Zuidoost-Aziatische steden met uitzondering van Singapore ademen is er een

12 Barrie Shelton, *Learning from the Japanese City. West Meets East in Urban Design*, London, 1999, pp. 175-176.

14 Lieven De Cauter, 'The Capsule and the Network', see elsewhere in this issue.

15 Shelton, *Learning from the Japanese City*, p. 10.

13 Koolhaas & Mau, 'The Generic City', p. 1253.

From early morning until late evening, hordes of motorcycles, bicycles compete for space with a host of other activities which gravitate towards (and in) the street: washing, storing, playing, sitting, selling, and eating. Hyper-densities in the old metropolis of Southeast Asia cities inevitably lead to household territorial expansions. The sidewalk as public realm coincides with an intimacy and dynamism of temporary semi-private claims for areas affording households and businesses. Public passage has to compete for space with games, motorcycle parking, outdoor seating of restaurants, 'living room' extensions, and so on.

For this reason, upon first visit, many Asian cities appear as cluttered, garish, unfathomable and seemingly without a trace of urban planning; they are synonymous with chaos and confusion. Traditional Asian urban fabrics, the sacred precincts excluded, appear to lack civic spaces – hallmarks of a Western civilized society. As evidenced in literature concerning Asian urbanism, many Westerners appreciate the vibrancy and intensity of Asian cities while at the same time express distaste and unease with the form. Historically, Asian city form has been viewed as analogous to an organism. The Western

van nauwelijks beheersbare chaos, die voor een belangrijk deel te wijten lijkt aan een ontoereikende infrastructuur, een complex en vrijwel ongeregeld grondgebruik en het feit dat grote massa's mensen voortdurend onderweg zijn.

Dit alles neemt niet weg dat de regio overspoeld wordt door een golf van massaconsumptie en een invasie van grote internationale concerns die er kantoren openen nadat verschillende landen in de regio hun grenzen openstelden voor buitenlandse bedrijven. Het streven het hoogste gebouw ter wereld te bezitten geldt kennelijk nog steeds als de ultieme uitdrukking van macht en nationale trots. In 2001, als het eenmaal voltooid is, zal het door Kohn Pedersen Fox ontworpen gebouw Shi Mao (International Trade Building) in het nieuwe bank- en zakendistrict Lujiazui in Pu Dong in Sjanghai het hoogste gebouw ter wereld zijn, waarmee Sjanghai het record afpakt van Maleisië, dat het dan slechts twee jaar in handen zal hebben gehad. Het Shi Mao-gebouw wordt 460 meter hoog, tien meter hoger dan de door Caesar Pelli ontworpen Petronas Towers in Kuala Lumpur – die het record op hun beurt overnamen van SOM's Sears Tower in Chicago (443 meter), na een heerschappij van 25 jaar.

De spectaculaire gedaanteverandering van de stedelijke landschappen van Azië door de komst van de 'power towers' getuigt van de veranderende mondiale invloedssferen. Doordat dit soort formele uitingen in verband worden gebracht met 'vooruitgang', genereren ze nog steeds hoop op een betere toekomst voor de meerderheid van de bevolking. Ondanks alle pogingen om de immigratie in te dammen en het landbouw-areaal in stand te houden, blijft de exodus van het platteland naar de stad het karakter van Zuidoost-Azië ingrijpend veranderen. Meer en meer bewoners raken hun huis kwijt als gevolg van herontwikkelingsprojecten in de steden en worden verbannen naar de periferie. Tegelijkertijd slokken de steden gigantische lappen landbouwgrond in hun omgeving op. Grote delen van de bevolking, die vroeger als boer de kost verdienden, worden tegen hun zin stadsbewoners doordat hun huizen worden opgenomen in het weefsel van de stad.

Ondertussen heeft een groot deel van Zuidoost-Azië nog steeds een agrarisch karakter en zijn het nog steeds de spieren van mannen, vrouwen, kinderen en waterbuffels – en geen machines – die ervoor zorgen dat de grond gewassen voortbrengt. Maar tegelijkertijd raakt het landschap steeds meer bezaaid met 'export processing zones' – strategische 'overslagterreinen' waar mondiale processen en de verbindingen daartussen een materiële vorm krijgen – en nieuwe industriegebieden. De dynamische spreiding, centralisatie en hyperconcentratie van faciliteiten worden versterkt door de grote verschillen in beschikbare bronnen en infrastructuur in verschillende delen van het land.

dichotomies of city and country were never as clear in Asia; the city was seen as merely an outgrowth of the country.

Across Southeast Asia, vacant land is intensively cultivated and businesses of every sort continue to spring up like mushrooms. In fact, in terms of land use, agriculture and commerce simultaneously compete and co-exist. Similarly, the economic culture of the region, is based upon two parallel – and seemingly contradictory – systems: one modern, firm-based and the other pre-industrial, rooted in extended systems of kinship. Cottage industries appear alongside high-tech corporate enterprises; rice, lotus, rubber and spinach fields edge industrial complexes; sidewalk barbershops and noodle-stands affront entrances to new corporate headquarters. 'Gated communities' for ex-patriot communities and the rising upper-classes of the local societies are appearing as compounds of exclusion and privilege, however even the character of these 'generic capsules' is infested with a pervasive and energetic public realm. With the exception of Singapore, a powerful sensation of barely controlled chaos pervades the atmosphere of Southeast Asian urbanity – due in large part to an insufficient infrastructure, a complex, and nearly unregulated, land use system and the forever moving masses of people.

Nonetheless, a revolution of mass consumption and invasion of transnational corporate headquarters is sweeping across the region, following the opening of several previously closed economies. It appears that the penultimate expression of power and national pride remains the quest for the world's tallest building. Once completed in 2001, Kohn Pedersen Fox's Shi Mao ('International Trade') Building in Shanghai's new Lujiazui Finance and Trade Zone of Pu Dong will snatch the record from Malaysia after a mere 25 months. Shi Mao will be 460 meters high, 10 meters taller than Kuala Lumpur's Petronas Towers by Caesar Pelli – which stole the record from SOM's Sears Tower in Chicago (443m) after a 25-year reign.

The dramatic transformation of the Asian cityscapes by 'power towers,' stands witness to the changing spheres of global influence. The 'progress' associated with such formal expressions continues to breed hopes of a better life for the majority of the population. Despite various attempts at controlling migration and conserving agricultural land, a rural exodus is radically changing the nature of Southeast Asia. More and more residents are losing homes due to redevelopment in cities and being relocated to the periphery. At the same time, cities are devouring vast stretches of rural land on their peripheries. Large percentages of the population, previously employed as farmers, are involuntarily becoming urban citizens – as their homes become

Volgens dr. Likhit Dhiravegin, voormalig onderminister van Thailand, is 'mondialisering niet werkelijk mondialisering. Er is altijd een centrum van waaruit gekoloniseerd wordt. Nu zijn dat de Verenigde Staten, Japan en West-Europa. Mondialisering is verwestering. Instellingen als het Internationaal Monetair Fonds, de Wereldhandelsorganisatie, enzovoort, zijn allemaal ontstaan in het Westen. Ze zijn allemaal gemodelleerd en georganiseerd naar Amerikaans en Europees voorbeeld.'¹⁶ Het tijd lijkt echter te keren. 'Net als Amerika is ook China van universele betekenis voor de mensheid. Niemand kan om China heen. In de komende decennia zal de wereld in toenemende mate te maken krijgen met Chinese invloeden van uiteenlopende aard. Omgekeerd zullen ook de westerse invloeden in China toenemen.'¹⁷

Urbanisatie is een spiegel voor politiek, economie en cultuur. De tendens om steden te bestempelen als 'oude metropool', 'generic city' of 'capsulaire beschaving' weerspiegelt dat er grotere krachten aan het werk zijn. Deze tendens valt samen met de academisering van urbanisme en architectuur, waarmee het debat zich steeds meer is gaan richten op de Atlantische as – tussen de ivoren torens van Noord-Amerika en Europa. Tot voor kort bestond er slechts bij een kleine groep wetenschappers en een handvol architecten aandacht voor de ontwikkelingen in Zuidoost-Azië, maar nu grote bureaus uit de Verenigde Staten en Europa steeds meer grote opdrachten in die regio krijgen, is dat snel aan het veranderen. Helaas gebeurt het bij stadsontwikkelingsprojecten maar al te vaak dat 'westerse' ideeën worden opgedrongen, en kan het zelfs gebeuren dat er in Vietnam 'New Urbanism'-plannen opduiken.

Maar er zijn in Zuidoost-Azië ook leiders opgestaan die, teneinde de 'Aziatische waarden' te behouden, pleiten voor alternatieven voor het westerse ontwikkelingsmodel. Met zijn 'Kijk naar het Oosten'-beleid spoorde dr. Mahathir Mohamad, de spraakmakende en reeds lang regerende premier van Maleisië, zijn landgenoten aan de blik op Japan te richten. Het idee alleen al dat een ontwikkelingsland inspiratie zou zoeken bij een Aziatische samenleving in plaats van bij een westerse is volledig nieuw. Echter, 'naast de Verenigde Staten is Japan het andere belangrijke ijkpunt voor maatschappelijke organisatie. Dat Japan deze rol vervult, en niet een Arabische, Afrikaanse of zelfs de Chinese maatschappij, komt vooral doordat de Japanse maatschappij zo nadrukkelijk en in de breedste zin van het woord succesvol is. Japan is het enige grote en geslaagde alternatief voor het westerse experiment. Het is het enige Aziatische land dat zich

16 Likhit Dhiravegin, geciteerd in Greg Sheridan, *Asian Values Western Dreams: Understanding the New Asia*, St. Leonards, 1999, p. 187.

17 Shelton, *Learning from the Japanese City*, p. 134.

incorporated into the fabric of the city.

Meanwhile, much of Southeast Asia remains agrarian and it is the muscles of men, women, children and water buffaloes that make the soil yield its fruits, not machinery. At the same time however, export processing zones – strategic sites where global processes and the linkages that bind them materialize – and new industrial zones are beginning to dot the landscape. The dynamic dispersal, centralization and hyper-concentration of facilities are strengthening the inequality of resources and infrastructure in various areas of the country.

Asian Reality, Global Rhetoric

According to Dr. Likhit Dhiravegin, former deputy minister of Thailand, 'globalisation is not really globalisation. There is always a centre of colonization. Now it's the United States, Japan and Western Europe. Globalisation is Westernisation. The International Monetary Fund, the World Trade Organisation etc. – all this originated in the West. It's all modelled and patterned after the US and Europe.'¹⁶ However, the tides are turning. 'Like America, China is universal for mankind. No one is wholly untouched by it. The exposure of the entire globe to Chinese influences, diverse and multitudinous, will grow in the decades to come. So too will Chinese exposure to the West.'¹⁷

Urbanization is a mirror to politics, economics and culture. Tendencies to label the Old Metropolis, Generic City and 'Capsular Civilisation' stem from a reflection of larger forces at hand. These tendencies coincide with the academisation of urbanism and architecture, which has centred the debate upon the axis of the Atlantic – between the ivory towers of North America and Europe. Until recently, only academics and a handful of architects made speculations in the Pacific, however that is rapidly changing as corporate firms, from the United States and Europe, begin to have large jobs in the region. Unfortunately, sheer 'Western' imposition is behind many of the extension plans and even New Urbanism schemes are appearing in Vietnam.

However, in the name of preserving Asian values, there have been leaders in Southeast Asia that are advocating alternatives to the Western development model. The 'Look East' policy of Dr. Mahathir Mohamad, the long-standing, high-profile Prime Minister of Malaysia – urged countrymen to emulate Japan. The very idea that a developing country could look to an Asian society for inspiration rather than always to a Western society is unprecedented. However, 'Japan represents the other great defining pole of human organization besides the United States. It does this in a way that Arab or African or even Chinese societies do not because it is so obviously, in the broadest sense, a

moderniseert zonder, tot dusver, te verwesterlijken.'¹⁸

De landen van Zuidoost-Azië zijn revolutielanden, waar elk nieuw tijdperk slechts datgene van het daaraan voorafgaande behoudt wat nog steeds van nut wordt geacht. Spectaculaire omwentelingen hebben de regio gemaakt tot wat die nu is. De huidige leiders weten precies wat ze willen: modellen die zich elders hebben bewezen en succesvol zijn gebleken. De keuze voor een combinatie van een sterke overheid en een open-markteconomie is een pragmatische, en wat betreft de vorm van hun steden willen de Zuidoost-Aziaten hetzelfde. Ze voelen er niets voor als proefkoning te dienen in een of ander idealistisch stedenbouwkundig experiment. 'Vanuit een regionaal perspectief is dit in Zuidoost-Azië veel voorkomende fenomeen (van een blijvend hoog groeicijfer dat gepaard gaat met een structurele transformatie van de binnenlandse industrie dat als doel heeft die te integreren in de wereld-economie), door economen en sociologen als Peter L. Berger, Michael Hsiao en Manuel Castells beschreven als een Oost-Aziatische weg naar modernisering, een "confucianistisch ontwikkelingsprogramma" aangestuurd door een centrale coördinerende macht, de "developmental state" (ontwikkelingsstaat). Vanuit een cultuurtheoretisch perspectief komt de filosoof Tu Weiming, als hij het heeft over de meer geïndustrialiseerde delen van Oost-Azië, tot de conclusie dat er een nieuwe visie op moderniteit aan het ontstaan is, waarin een confucianistische ethiek en een confucianistisch mensbeeld gepaard gaan met westerse wetenschap, kapitalisme en een liberale politiek, een visie die afwijkt van het klassieke westerse idee van moderniteit en de daaruit voortvloeiende benadering die aan het begin van de twintigste eeuw nog door Aziatische intellectuelen werd bepleit.'¹⁹

Urbanisatie is een spiegel voor politiek, economie en cultuur; en recente gebeurtenissen in de wereld suggereren dat de status quo wellicht zijn langste tijd heeft gehad. In een interview in de *International Herald Tribune*²⁰ aan de vooravond van het World Economic Forum in Davos leverde het scheidende hoofd van de economische afdeling van de Wereldbank, Joseph Stiglitz,²¹ felle kritiek op het feit dat de arme landen niet mochten aanschuiven aan de tafel waar de belangrijkste internationale economische beslissingen worden genomen, ook al worden hun belangen door deze beslissingen ernstig geschaad. Hij verwees hierbij expliciet naar de wijze waarop het IMF en andere instellingen gereageerd hadden op de Aziatische financiële crisis van 1997-1998. Op de opiniepagina van diezelfde krant beweerde William Pfaff dat de echte bedreiging voor het Forum niet kwam uit de hoek van actievoerders tegen mondialisering, zoals na het fiasco van Seattle gevreesd werd. 'Veel gevaarlijker is het feit dat het draagvlak voor mondialisering is verdwenen, terwijl het nieuwe kapitalisme belegerd wordt door krachten die het zelf heeft geschapen.'²²

successful society. It is the one great successful alternative to the Western experiment. Is it the one Asian country to modernize without, so far, westernizing.’¹⁸

The countries of Southeast Asia are places of revolutions – with each new era borrowing from the previous one only what is still deemed useful. Dramatic change has made the region what it is today. The present leaders do know what they want – proven models that have successfully worked in other countries. The combination of a strong state with an open-market economy is essentially pragmatic; the Southeast Asians want the same for the form of their cities, they have no desire to become guinea pigs for experiments on idealistic urban ideas. ‘Within the regional dimension, economists and social theorists such as Peter L. Berger, Michael Hsiao and Manuel Castells have been describing this phenomenon (the sustained high growth rate and the structural transformation of domestic industry for its integration within the global economy), common to the region, as an East Asian path of modernisation, a “Confucian developmental program” with a central coordinating force, “the developmental state”. Within the cultural theoretical dimension, philosopher Tu Wei-ming, focusing on the more industrialized East Asia area, suggests that a new vision of modernity is emerging which combines Confucian ethics and humanism with Western science, capitalism and a liberal policy, which thus differs from classical Western modernity and the related approach advocated by Asian intellectuals in the early 20th century.’¹⁹

Urbanization is a mirror to politics, economics and culture; and recent world events lead one to believe that perhaps there is a challenge to status quo. In an International Herald Tribune interview²⁰ on the eve of the World Economic Forum in Davos, the outgoing chief economist of the World Bank, Joseph Stiglitz,²¹ was brazenly critical that the world’s poor countries are being denied a seat at the table where key international economic decisions are made even if those decisions hurt them. He explicitly referred to the way the IMF and other institutions handled the Asian financial crisis of 1997-98. In the opinion page of the same paper,

Op de stoep botst het publieke domein met de ‘private’ claims van huishoudens en kleinschalige bedrijvigheid \ On the sidewalk the public realm coincides with ‘private’ claims of households and small businesses (foto/photo Kelly Shannon)

Een andere versnelling

Het grootste deel van Zuidoost-Azië bevindt zich nog steeds in de marge van de moderne wereld. Uit angst de economische boot te missen, waren veel landen in Zuidoost-Azië tot voor kort niet al te kritisch als het ging om de te volgen weg naar ‘modernisering’. De economische moeilijkheden waar de regio recentelijk mee te kampen kreeg hebben echter een periode van reflectie ingeluid. De kennelijke dogma’s van Koolhaas en De Cauter staan niettemin nog altijd haaks op de *andere versnellingen* van de Nieuwe Wereldorde. De verborgen geografische, historische en culturele ordes van het Zuidoost-Aziatische landschap nemen deel aan ‘de nieuwe wereldorde’, maar behouden in de grond hun ‘lokale’ identiteit.

De ‘generic city’ en de ‘capsulaire samenleving’ blijven kwesties van definitie. Toegegeven, Koolhaas’ tekst is niet eenvoudig te interpreteren. In de woorden van zijn vroegere leraar en partner Elia Zenghelis is Koolhaas tegelijkertijd ‘kritisch, visionair en frivool’.

Toch hebben de op zijn messcherpe woorden geïnspireerde verhitte debatten geleid tot vraagtekens bij de hedendaagse gebouwde omgeving en de krachten die haar vormgeven. Ongetwijfeld ondermijnen foutieve interpretaties van ‘de generieke stad’, en dit

16 Likhit Dhiravegin, as quoted in Greg Sheridan, *Asian Values Western Dreams. Understanding the New Asia*, St. Leonards, 1999, p. 187.

17 Shelton, *Learning from the Japanese City*, p. 134.

18 *Ibid.*, p. 195.

19 Jianfei Zhu, ‘An Archaeology of Contemporary Chinese Architecture’, in: *Instant China*, p. 96.20 Alan Friedman, ‘World Bank Dissenter Sticks to His Guns. On Eve of Davos Forum,

Departing Official Chides Russia and IMF’, *International Herald Tribune*, 27 January 2000, p. 1.

21 Mr. Stiglitz announced his resignation unexpectedly last year after a string of public statements at odds with both the International Monetary Fund and the economic policies of the Clinton administration. He has stated that he can make ‘a more effective contribution’ from a position outside the bank.

18 *Ibidem*, p. 195.

19 Jianfei Zhu, ‘An Archaeology of Contemporary Chinese Architecture’, in: *Instant China*, p. 96.

20 Alan Friedman, ‘World Bank Dissenter Sticks to His Guns. On Eve of Davos Forum, Departing Official Chides Russia and IMF’, *International Herald Tribune*, 27 January 2000, p. 1.

21 Stiglitz kondigde vorig jaar onverwacht zijn aftreden aan na een reeks uitspraken in de

media die niet strookten met het officiële beleid van het IMF, noch met het economische beleid van de regering-Clinton. Hij verklaarde dat hij vanuit een positie buiten de bank een ‘effectievere bijdrage’ zou kunnen leveren.

22 William Pfaff, ‘Globalisation at Issue. The World Needs Democratic Balance’, *International Herald Tribune*, 27 January 2000, p. 15.

William Pfaff argued that the real threat to the Forum is not anti-globalization protesters, as was feared from the Seattle fiasco. 'It is the fact that the consensus sustaining globalization has shattered, while the new capitalism has come under siege by forces that it has itself created.'²²

Shifting Gears

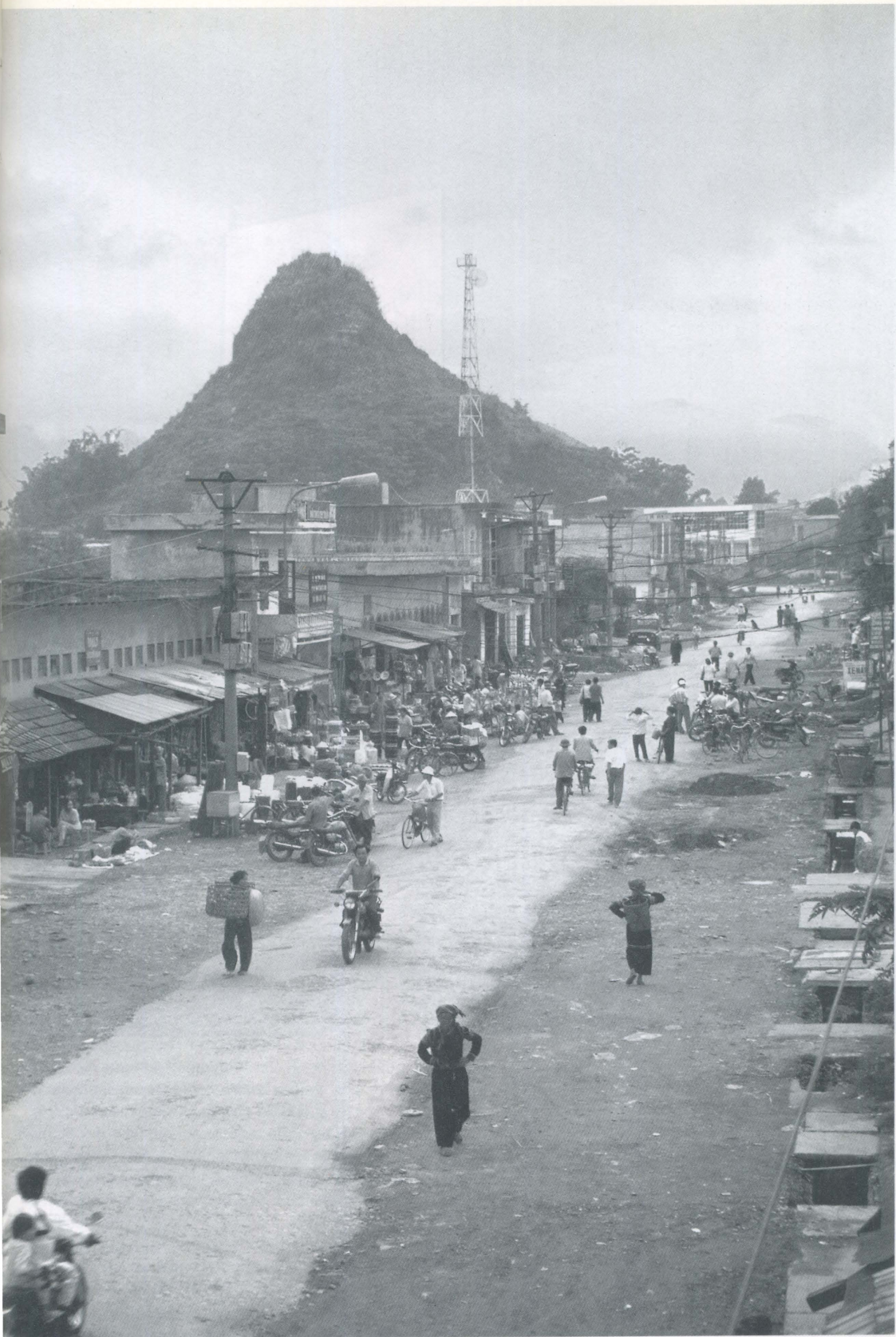
Most of Southeast Asia remains on the margins of modernity. Until recently, in the anxiety to 'catch up' with the developed world, Southeast Asian countries have not been terribly critical of the process of 'modernisation.' However, following the region's economic troubles, a period of reflection has swept across the region. Nonetheless, the apparent dogmas of Koolhaas and De Cauter remain challenged by the *shifting gears* of The New World Order. The hidden orders of geography, history and culture of Southeast Asian landscapes are participating in 'The New World Order, yet remain grounded a 'local' identity.

The 'generic city' and 'capsular civilisation' remain matters of definition. Admittedly, interpreting a Koolhaas text is not an easy task. As his former teacher and partner, Elia Zenghelis, has stated, Koolhaas is simultaneously 'critical, visionary and frivolous'. Nonetheless, the heated debates inspired by his razor sharp words has led to a renewed questioning of the contemporary built environment and the forces that shape it. No doubt mis-readings of 'The Generic City', this article's included, undermine the irony and iconoclastic richness of the text. It is paradoxical that many of the attributes of Koolhaas' 'generic city' are, in fact, part of the *specificity* of the Southeast Asian city.

artikel vormt daarop geen uitzondering, de ironie en iconoclastische rijkdom van de tekst. Paradoxaal genoeg bepalen veel van de kenmerken van Koolhaas' 'generic city' in grote mate het *specifieke* karakter van de Zuidoost-Aziatische stad.

Vertaling: Bookmakers, Nijmegen

22 William Pfaff, 'Globalisation at Issue. The World Needs Democratic Balance', *International Herald Tribune*, 27 January 2000, p. 15.

Kuala Lumpur: Een groot deel van Zuidoost-Azië bevindt zich nog steeds in de marge van de moderniteit | Much of Southeast Asia remains on the margins of modernity (foto)photo: Kelly Shannon)